

**POLITICA PENALĂ: DE LA DOCTRINĂ
LA FINALITĂȚI PRACTICE**

Mariana GRAMA

Dacă în mod tradițional teoria și practica prezintă puncte convergente doar la nivel superficial, deseori afirmându-se că teoria este un mod idealizat de descriere a realității în practică, această concepție trebuie depășită, pentru ca dezbaterile teoretice să aibă o finalitate practică, să contribuie la îmbunătățirea modului în care sunt aplicate măsurile statale de politică penală. Această discrepanță se poate datora, pe de o parte, faptului că teoreticienii au tendința de a fi prea riguroși, exacti și exhaustivi în activitatea lor care rămâne uneori în lumea ideilor, iar pe de altă parte, faptului că cei implicați în practică nu fructifică destul rezultatele cercetărilor științifice.

Modul concret în care se face trecerea de la teorie la practică ține de măsura în care practica acceptă influența teoretică. Acestea două nu trebuie separate, ci trebuie reușită o îmbinare a obiectivelor fiecărui domeniu.

Deci, rolul dreptului penal în cadrul politicii generale a statului este acela de a exprima și realiza politica penală oficială la un anumit moment determinat, precum și de a pune, legal, la dispoziția autorității etatice, un instrument de reacție preventiv-represivă de maxim impact, care să poată fi utilizat efectiv și eficient în lupta contra flagelului ce o amenință, anume fenomenul infracționalității [1, p.15].

Politica penală a statului trebuie concordată cu modul în care acesta își înțelege scopul social. În acest context, statul democratic nu presupune nicio ideologie, ci le acceptă pe toate, fiind preocupat de protecția valorilor democratice.

Într-o opinie [2, p.15], politica penală este definită ca ansamblul de procedee susceptibile să fie propuse legiuitorului sau care sunt efectiv folosite de acesta la un moment dat într-o țară determinată, pentru combaterea criminalității. Astfel:

1) politica penală identifică și propune soluții posibile pentru prevenirea criminalității;

2) politica penală determină necesitatea de a incrimina anumite fapte ca infracțiuni;

3) politica penală este un mijloc de cooperare împotriva fenomenului infracțional.

Unii autori [3, p.18] raportează la principalele reperi de ordin general referitoare la definirea conceptuală a politicii penale următoarele:

– politica penală este o politică de stat științific fundamentată, elaborată și aplicată de către organele abilitate de stat;

– politica penală ține de elaborarea cadrului normativ penal realizată prin criminalizarea, penalizarea și decriminalizarea faptelor, dar și elaborarea legii procesual-penale și execuționale în domeniul penal;

– politica penală este direcționată împotriva infracțiunilor și are drept scop apărarea valorilor sociale dominante în societate și intereselor legitime ale persoanei, societății, statului.

Aceiași autori propun următoarea definiție operațională a acestui termen – ca politică a statului, elaborată și aplicată de organele abilitate de stat, realizată prin criminalizarea, penalizarea și decriminalizarea faptelor, dar și elaborarea aspectelor procesual-penale și execuțional-penale orientate spre apărarea împotriva infracțiunilor și prevenirii acestora.

Dincolo de orientările doctrinei, politica penală prezintă importanță sub aspectul influenței concrete exercitate asupra prevenirii și combaterii fenomenului infracțional, mai cu seamă că finalitatea imediată a oricărei politici publice este punerea sa în practică.

Aplicarea politicii penale presupune implicarea mai multor autorități: Parlament, Guvern, Curtea Constituțională.

Legiuitorul adoptă și promovează politica penală prin intermediul codurilor (penal, de procedură penală, execuțional) care plasează instituțiile de drept penal din noi perspective.

Guvernul prin autoritățile sale aplică politica penală, iar Curtea Constituțională „veghează” asupra modului de aplicare „în concret” a normelor de drept penal pentru asigurarea protecției drepturilor și libertăților persoanelor vizate de măsurile de politică penală.

În trecut nu prea îndepărtat, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii

2017-2020 din 30.03.2017, Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 și Grila indicatorilor de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020. La fel și Guvernul Republicii Moldova a aprobat Hotărârea privind aprobarea mecanismului de elaborare și coordonare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020, nr.676 din 29.08.2017. Și în momentul de față pe site-ul oficial al Ministerului Justiției al Republicii Moldova putem găsi proiectul Strategiei de dezvoltare a sectorului justiției pentru anii 2019-2022, datat cu aprilie 2019.

Sunt documente de bază care au menirea să genereze acțiuni concrete de politică penală.

Mai nou, dat fiind faptul că în Republica Moldova au avut loc transformări esențiale, reorientarea sistemului de valori, Ministerul Justiției iarăși este preocupat de reformarea sistemului justiției, implicit și de politica penală a statului nostru.

La 09 august 2019, în cadrul Ministerului Justiției, au avut loc consultări publice ce vizează Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2019-2020, pe componenta „Statul de drept”. În cadrul ședinței la care au participat reprezentanți ai societății civile și ai autorităților de stat au fost pus în discuție mai multe propuneri și completări referitoare la prioritățile de politici pe termen scurt. Printre principalele acțiuni care urmează să fie implementate de Ministerul Justiției sunt: reformarea Curții Supreme de Justiție; fortificarea independenței sistemului judiciar; sporirea gradului de responsabilizare a executorilor judecătorești și fortificarea procedurii de control; instituirea unui mecanism unic de stabilire a plăților notariale; perfecționarea mecanismului de control al averilor și intereselor; consolidarea rolului instituției Avocatului Poporului în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția și Principiile de la Paris; revederea conceptului sistemului execuțional penal contemporan prin ralierea la modele bazate pe respectarea drepturilor omului.

La 28 august 2019 ministrul Justiției în cadrul unui briefing de presă a făcut o prezentare a reformei în sectorul justiției. În timpul

prezentării, ministrul justiției a menționat că actuala reformă are drept obiectiv crearea unor condiții de bună funcționare a sectorului justiției, care să garanteze supremația legii, respectarea drepturilor omului.

Așa sau altfel politica penală este într-o transformare permanentă în funcție de politica statului, în funcție de prioritățile pe care statul și le propune, dar și de măsurile de acțiune sau inacțiune pe care le adoptă. Deci, orice schimbare la nivel de stat are finalitate practică, incluzând și politica sa penală. Reușite sau nu sunt, ne va demonstra doar viitorul.

Referințe:

1. MĂRCULESCU-MICHINICI, M.I., DUNEA M. *Drept penal. Partea generală*. București: Hamangiu, 2017.
2. LEFTERACHE, L. *Drept penal. Partea generală*. București: Hamangiu, 2018.
3. BUJOR, V., CIAGLIC, T. Referințe privind noțiunea de politică penală. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova. Științe socioumane*. Ediția a XII-a, nr.1, pp.14-18.
4. PUTINEI, M.C. *Politica penală și libertatea individuală*. București: C.H. Beck, 2014.
5. *Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020*. Chișinău: Tipografia „Foxtrot” SRL, 2017.